

K novému katalogu Pofis ČSR I

Nabídnout dlouho očekávaný katalog známek naší první republiky přednostně členům Klubu Filatelie se ukázalo jako trefa do černého. Naši členové tak získali tuto publikaci dříve, než byla uvedena do běžného prodeje, a pokud chtěli, mohli dříve než ostatní zájemci využít odborné a cenové informace pro doplnění svých sbírek, nemluvě o další výhodě - výrazně nižší (méně než poloviční) ceně nového katalogu. Vedle toho tento způsob distribuce přivedl do našeho Klubu nemalý počet nových členů.

FRANTIŠEK BENEŠ

Máme radost, že se vám nový katalog líbí, a rádi odpovíme na dotazy, které jsme v souvislosti s ním obdrželi.

Bratislavský novinový aršík 1937

„V nové příručce jsem uvítal pomůcku pro rozlišení typů bratislavského novinového aršíku z roku 1937 podle deskových vad. Určitě by ale bylo dobré, kdybyste pro aršík zveřejnili podobně podrobný návod na rozlišení typů jako je ten u emise Masaryk 1925 na straně 67, tedy jak postupovat krok po kroku.“

Tomuto přání rádi vyhovíme, protože je jasné, že zejména pro méně zkušené sběratele nemusí být orientace při rozpoznávání typů novinového aršíku vždy snadná.

Takže - máme před sebou jeden aršík a chceme zjistit, jakého je typu.

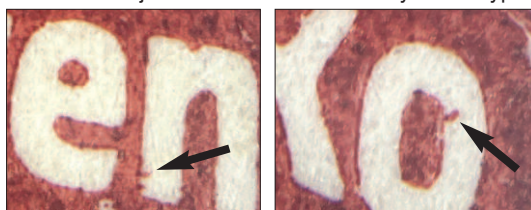
Nejprve se optimisticky podíváme, jestli na jeho horním a dolním okraji neleží uprostřed výrazný červený bod - šlo by totiž o velevzácný **sedmý typ** tištěný přímo na výstavě, který nebyl určen k prodeji.

Aršíky VII. typu mají odlišný papír. Na jejich zadní straně je zřetelně znatelný nepravidelný rastr složený ze čtverců a obdélníků o délce strany cca 10 - 30 x 25 - 30 mm, postavených na špičku, protlačený z lícní strany do strany lepové. Vznikl zřejmě v papírně protlačením sušicího roštu ve fázi sušení čerstvě naneseného lepu. Aršíky ostatních typů mají lep hladký, bez otisku sušicího roštu. Ani tento znak však není úplnou zárukou, že jde o VII. typ - linie protlačené v papíru lze napodobit tzv. lámáním, což je postup používaný kdysi v tiskárně známek při rovnání listů papíru, aby se při tisku nekroutily.

Nenapodobitelným znakem je však postavení rastru v papíru, viditelné v průhledu. Rastr je tvořen hustou sítí světlých oválných „zrn“ o délce 0,6 až 0,8 mm, která jsou u aršíků I. až VI. typu orientována vodorovně (náčrt nahore) a u aršíku VII. typu svisle (náčrt dole) - obojí vyobrazení je zvětšeno.

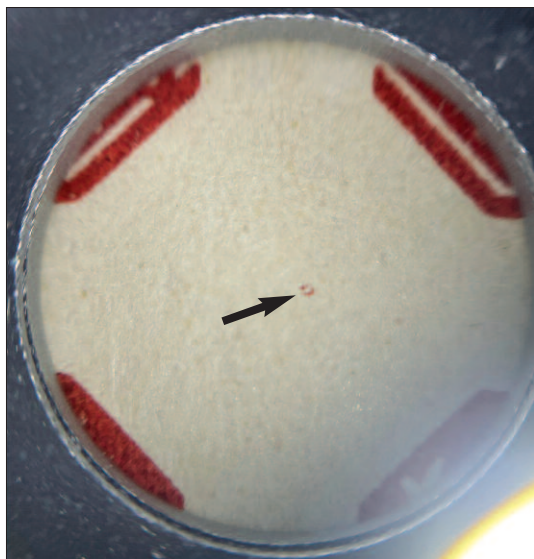
Pomůckou jsou i drobné deskové vady na VII. typu:

ZP 23 - skvrna v „n“ (vensko) ZP 25 - skvrna v „o“ (vensko)

Pozor však, tyto tečky nemusejí být pravé! Proto si ukážeme další znaky, podle kterých aršík vzácného VII. typu poznáme. Současně upozorňuji na svůj více než čtvrt století starý obsáhlý článek „Nejvzácnější aršík ČSR I“ (F7/97), v němž je VII. typ podrobně popsán. Najít ho můžete na www.frantisekbenes.cz nebo na www.filaso.cz.

Pro úplnost zmiřme i drobnou červenou skvrnku uprostřed pravého dolního čtyřbloku, která se na aršíku VII. typu nachází jako lehký otisk hlavy jednoho ze čtyř upevňovacích hřebů, jimiž byla tisková deska tohoto typu upevněna v tiskovém stroji (desky prvního až šestého typu mají vyvrtány po dvou otvorech, a deska nepoužitého osmého typu je bez otvorů - všech osm desek je uloženo v Poštovním muzeu v Praze, kde jsem měl možnost je prostudovat).

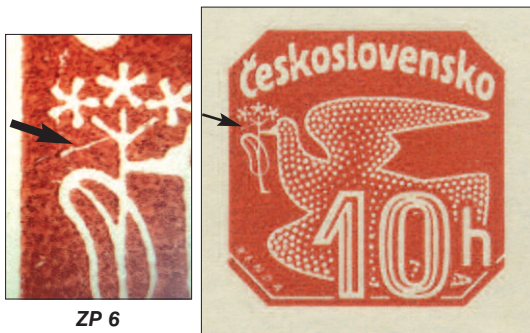

Prohlédli jsme tedy svůj novinový aršík (a možná dokonce několik kusů aršíků) a s největší pravděpodobností jsme dospěli k nepovzbudivému závěru, že ten náš (nebo ty naše) bohužel nepatří k exkluzivnímu VII. typu tištěnému přímo na Celostátní výstavě poštovních známek Bratislava 1937. Ono není divu, VII. typ tam sice byl tištěn, ale jen jako ukázka polygrafických postupů a nebyl oficiálně prodáván. Odkud se tedy tyto vzácné aršíky vzaly, zůstává tak trochu záhadou...

My se však jako správní badatelé nenecháme odradit a ve zkoumání typu svého aršíku budeme pokračovat. Podrobný popis, jak na to?, jsem uvedl v článku „Novinový aršík Bratislava 1937 (I. - VI. typ)“ ve Filatelii 8/1997 (i ten můžete najít na www.frantisekbenes.cz nebo na www.filaso.cz). Nyní si postup identifikace typu alespoň stručně přiblížíme.

Napřed však postřeh ze studia aršíků v zásobě Profilu. Jde zhruba o tisíc aršíků shromážděných v průběhu třiceti let z mnoha zdrojů - běžných sbírek, kde se nacházel jeden kus, sbírek specializovaných, kde jich bylo více, i zásoby z pozůstalosti prvorepublikového obchodníka. Když jsem je roztřídil podle typů, s překvapením jsem zjistil, že jsou jich výrazně nestejné počty, konkrétně aršíků „vyššího“ typu bylo mnohem méně než aršíků typů „nižších“. To však neodpovídá obecně zažitě představě, že aršíky prvních šesti typů byly tištěny společně, a mělo by jich tedy být stejně. Vysvětlení rozdílného počtu jednotlivých typů je třeba teprve hledat. V úvahu připadá například možnost, že tisková forma (alespoň pro část nákladu) neobsahovala šest desek, ale jen čtyři, nebo dokonce jen dvě (zdaleka nejvíc jsem našel typů I a II, výrazně méně III a IV, a zdaleka nejméně V a VI), nebo že část nákladu (obsahující aršíky „vyššího“ typu) byla poštou skartována, nebo že aršíky těchto typů vyvezli obchodníci Stach a další v letech 1938-9 do zahraničí (a část z nich pak byla opatřena „exilovými“ přitisky), a v úvahu jistě připadají i další možnosti. Jejich hledáním a ověřováním jsem se však zatím nezabýval, i když by to jistě bylo potřebné a užitečné. Proto jsem v novém katalogu ponechal u aršíků I. až VI. typu stejnou cenu, i když by (po ověření rozdílných počtů jednotlivých typů) některé zasluhovaly cenu vyšší - k čemuž může v budoucím vydání katalogu dojít.

My se nyní podíváme na **VI. typ**, patří k těm, jichž jsem v uvedeném souboru našel nejméně. Poznáme jej snadno podle odlišné podoby květiny na ZP 6.

ZP 6

Pokud jste čárku navíc v květině našli, není třeba pátrat dál, jde o VI. typ. Ten se vyskytuje ve dvou výrazně odlišných podobách, z nichž jedna je pronikavě zřejmější než druhá. Odlišnost spočívá v postavení nápisu vůči známce, k čemuž došlo při čištění tiskové formy. Ta podle Monografie (4) sestávala ze šesti monolitických desek se známkami, a ke každé byl přisazen nápis sestavený z ruční sazby. Jednotlivé litery nápisu se v průběhu tisku drobně pohybovaly, čímž došlo ke vzniku mírně se lišících variant (to platí pro všechny typy aršíků). Vedle toho se vyskytují odchylky

výraznější v důsledku už zmíněného čištění formy, kdy byl u některých typů nápis přisazen v posunutě poloze. To se týká i aršíků VI. typu, jejichž naprostá většina má začátek nápisu posunutý doprava od pomyslné svislice spuštěné z levého okraje známek prvního sloupce. Pokud má náš aršík VI. typu nápis v této poloze, jde o standardní variantu.

TIŠTĚNO N

standardní varianta VI a

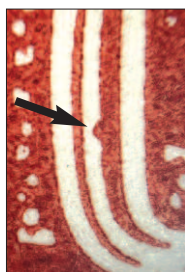
TIŠTĚNO N

vzácný podtyp VI b

Pokud však zmíněná pomyslná svislice prochází zhruba středem prvního písmene „T“ v nápisu, můžeme si gratulovat, protože jsme právě našli vzácný podtyp VI b, který v naprosté většině sbírek beznadějně chybí. Tomu odpovídá i jeho katalogová cena 6.000 Kč, a povšimněte si, že je uvedena kurzivou, takže není vyloučeno, že v případě prodeje by dosažená cena byla ještě výrazně vyšší!

Pokročíme nyní k V. typu, který se ve zkoumaném souboru rovněž vyskytoval ve výrazně nižším počtu, a nadto jsou u něj rozlišeny dokonce tři varianty postavení nápisu. Než se k nim však dostaneme, podívejme se, jak pátý typ rozeznat.

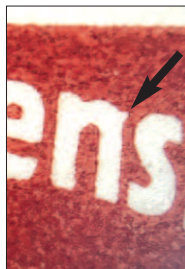
Hlavní znak nalezneme na druhém poli - jde o barevný výstupek v levé části nuly hodnotového údaje. Další znak se nachází na sousední známce směrem dolů, jde o bílý výběžek vpravo nahoře na písmeni „n“ v názvu státu. Ten je však pouze kontrolní, protože je společný i třetímu typu.

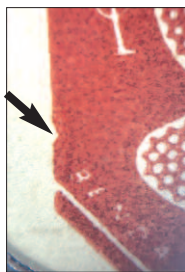
ZP 2

ZP 4

ZP 7 (společně s typem III)

ZP 5

DV na ZP 7 uvádíme u pátého typu hlavně proto, aby nedošlo k záměně při identifikaci typu třetího, u nějž se nachází stejná DV, ale na poli druhém DV není.

A teď ke zmíněné trojici variant postavení nápisu vůči známkám. Na rozdíl od předchozího VI. typu nebudeme sledovat začátek nápisu, ale jeho konec, tedy postavení písmene „K“ a čárky za ním vůči pomyslné svislici spuštěné z pravého okraje známek posledního sloupce, a délku nápisu. Poměr výskytu jednotlivých variant jsem zatím nezkoumal, proto je v katalogu samostatně neocetňuji. To však neznamená, že by v budoucnu - po shromáždění dostatečného počtu příkladů - nemohlo k cenovému rozlišení dojít.

ZNÁMEK

ZNÁMEK

ZNÁMEK

V a
délka
nápisu: 102,9 mm

V b
104,1 mm

V c
104,4 mm

A nyní malé intermezzo: Povšimněte si, že aršíky V. a VI. typu se na rozdíl od čtyř typů ostatních vyskytují ve více variantách postavení nápisu vůči bloku známek, přičemž jde o výrazné odlišnosti. A současně jde o typy, jichž se ve zkoumaném objemném souboru vyskytovalo zdaleka nejméně. Tato skutečnost si zaslouží zamyšlení a další zkoumání.

A jsme u IV. typu, který snadno rozpoznáme podle výrazných deskových vad na ZP 4 a 5, tedy na dvou posledních polích první řady známek. Na ZP 4 jsou výrazné bílé „praskliny“ nad pravou polovinou nápisu, na ZP 5 je vyštípnutý okraj obrazu známky vlevo dole.

Pro snadnější orientaci ještě ukažme postavení nápisu vůči známkám, které u III. typu vypadá takto:

TIŠTĚNO NA

ÍCH ZNÁMEK,

Na ZP 18 jde o bílý výběžek nahoře ve vnitřní části druhého „o“, na ZP 21 o červenou tečku v horní části písmene „l“, obojí v názvu státu. Pro bezpečné určení se na aršíku II. typu musejí nacházet obě tyto DV a současně zde nejsou typické DV I. a VI. typu.

ZP 18 (společně
s typem I a VI)

ZP 21 (společně
s typem VI)

Pro snadnější orientaci ještě ukažme postavení nápisu vůči známkám, které u II. typu vypadá takto:

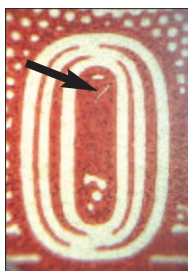

TIŠTĚNO NA

ÍCH ZNÁMEK,

A konečně jsme dospěli k **I. typu**, který poznáme snadno podle výrazné DV na ZP 19 - šikmé bílé čárky v horní části vnitřního oválu nul v hodnotovém čísle.

ZP 19

A pro jistotu i postavení nápisu vůči známkám:

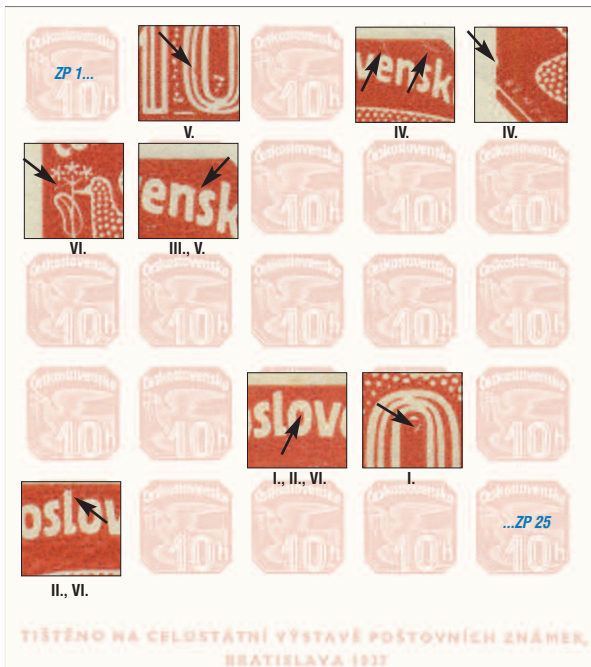
TIŠTĚNO NA

CH ZNÁMEK

Na závěr této kapitoly stručné shrnutí výskytu typických DV u typů I až VI v podobě tabulky.

Pomůcka pro určení typů aršíku podle DV

Drobných odchylek na známách i v nápisu lze u jednotlivých typů nalézt více a sběratelé tak mají možnost při studiu levného a snadno dostupného aršíku dosáhnout až překvapivě rozmanitosti při jeho dokladování. Některé DV jsou přitom vlastně vadami tiskovými, jak uvádím ve svém článku ve F8/1997.

Všem zájemcům přeju při studiu aršíků úspěch!

Zapeklitý krátký a dlouhý vous u TGM 1925

V úvodu článku citovaný pisatel pochválil tabulku v níž v katalogu popisují postup při identifikaci typů známek emise Masaryk 1925, jichž je shodou okolností rovněž sedm, jako u Novinového aršíku z roku 1937. Jiný pisatel si však posteskl: „*Nejsem nijak zkušený filatelista, ale prvních pět typů známek 1 Kč TGM 1925 se mi podle návodu v katalogu daří poznat poměrně snadno. Problém mám ale s typy VI a VII, kde při použití slabší lupy není pořádně vidět detail spodního konce vousu, a když použiji lupu zvětšující 10x, nevidím současně špičku vousu a horní konec límce, podle kterých bych se měl orientovat. Můžete mi poradit, jak tyto dva typy co nejsnadněji rozlišit?*“

Pisatel má pravdu a jistě tento problém s identifikací šestého a sedmého typu nemá sám. Při prohlížení těchto známek se mi navíc občas stává, že v důsledku nedotisku, nebo naopak zalití barvy, je konec vousu zkomolený, což rozpoznání typu dále ztěžuje. Proto jsem se rozhodl pokusit se najít další znak, charakteristický

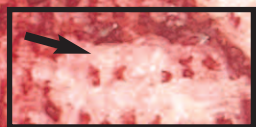
jen pro VI. nebo VII. typ. Vycházel jsem při tom z dávne vzpomínky autora rytiny těchto známek Jaroslava Goldschmieda (F6/2015, s. 6), který po letech uvedl, že rytinu musel mnohokrát předělávat kvůli špatné kvalitě otisků, aby se nakonec ukázalo, že chyba nebyla v rytině, ale v nevhodné barvě (doslova řekl, že šlo spíše o jakýsi lak). Při autorem uváděném opakovaném „předělávání“ rytiny lze samozřejmě předpokládat, že vedle v literatuře popsanych rozlišovacích znaků vznikly i další, jimž dosud nebyla věnována pozornost.

Jeden takový znak se mi podařilo nalézt a ověřit na větším počtu známek VI. a VII. typu. Jde o podobu čar ve spodním rtu prezidenta, které se u VI. typu (dlouhý vous) nahoře nedotýkají rtu horního, a u typu VII. (krátký vous) z něj naopak vycházejí.

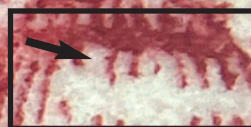
Při podrobném prohlížení obrazů známek obou zmíněných typů jsem našel i několik dalších větších či menších odlišností, podoba čárek v dolním rtu se mi ale jeví jako znak nejvýraznější a pro snadnou a rychlou identifikaci typu nejvhodnější.

VI. typ (dlouhý vous)
svislé čárky se nedotýkají horního rtu

VII. typ (krátký vous)
svislé čárky vycházejí z horního rtu

Měkké, nebo tvrdé desky?

Katalog má nakonec dvojnásobný rozsah než jsme původně počítali, což se vcelku přirozeně setkalo jen s pozitivními ohlasy. Z vašich dopisů a mailů víme, že si na něm ceníte i přehlednosti a uživatelského komfortu, na který jsme při jeho přípravě velmi dbali.

Příjemně nás překvapila připomínka Josefa Bendla z Břeclavi, předsedy tamního klubu filatelistů ŠČF, že by si alespoň část sběratelů jistě ráda připlatila na šitou vazbu v pevných deskách, jako to bylo například u dávného katalogu POFIS ČSR II z roku 1997. Ten tehdy vyšel ve dvou podobách - brožovaný a vázaný - a obě našly své zákazníky.

Je pravda, že kniha s lepenou vazbou se nedá otevřít tak dobře, jako když má vazbu šitou. Současně je však třeba vzít v úvahu nemalý rozdíl v ceně obou těchto zpracování, a naprosto rozdílné dodací lhůty. Lepenou vazbu je řada tiskáren schopna zajistit vlastními silami a ve velmi krátkém termínu, zatímco vazbu šitou je třeba objednat ve specializované knihárně, jichž je ovšem už jen pomálu a dodací termíny jsou dlouhé.

Podnět J. Bendla tedy bereme v úvahu a při přírodném příštím vydání katalogu se mu pokusíme vyhovět, samozřejmě pokud o takovou dražší úpravu katalogu projeví zájem více našich čtenářů.

A kolik vlastně stojí?

Když jsme vypisovali subskripci, odhadovali jsme, že nový katalog bude mít maximálně 80 stran a dokonce jsme uvažovali, že jej necháme sešít ve hřbetu jako Filatelii, k čemuž nás inspirovala úvaha, že větší formát katalogu uvítáte. Jak jsme však uvedli už v dubnovém čísle, naprostá většina ohlasů vyzněla ve prospěch formátu tradičního (větší rozměr si přáli pouhopouží dva čtenáři!). Ve snaze vyhovět podnětům a připomínkám, které jsme od vás v průběhu příprav katalogu obdrželi, rozrostl se jeho rozsah na dojnásobek. To s sebou přineslo zvýšené náklady na tisk i distribuci. Přesto jsme slíbenou cenu 298 Kč včetně poštovného pro členy Klubu Filatelie dodrželi. To platilo pro všechny, kdo si katalog zaplatili do určeného (a nakonec dokonce prodlouženého) termínu. Pak jsme subskripci ukončili, vypracovali distribuční seznam a těch několik později došlých plateb vrátili odesílatelům.

Nový katalog si objednala většina členů Klubu Filatelie, a jak jsme slíbili, s uvedením zbytku nákladu do volného prodeje jsme vyčkali, aby měli čtenáři našeho Klubu před ostatními zájemci náskok.

Každý člen KF si mohl přednostně koupit jeden výstisk katalogu. S překvapením jsme však sledovali, jak vzápětí po rozeslání prvních výstisků, se jich několik objevilo v nabídce aukčního a prodejního portálu Aukro.cz, kde v aukcích dosáhly neuvěřitelně vysokých cen. I když některé nabídky začínaly třeba „od jedné koruny“, záhy vystoupaly do tisíců. Jako nejvyšší jsme zaznamenali cenu ve výši 3.800 Kč! A pak další kolem 3.000 Kč a mezi dvěma a třemi tisíci. Někteří podnikavější členové našeho Klubu si prostě katalog koupili a vzápětí prodali za desetinásobek, jiní si dokonce předplácejí dvě Filatelie, a tak si mohli koupit dva katalogy.

3. května 0:37

Upravit

Aukce 2 100 Kč

Aukce 1 000 Kč

Aukce 2 04

ČESKOSLOVENSKO 1918 - 1939

František Benes

1 z 2

SKONČENO

Prodáno za

3 022 Kč

My jsme cenu katalogu stanovili na **700 Kč** a pro členy Klubu Filatelie na **598 Kč**. Katalog je součástí dnešní nabídky Zásilkové služby Profil, její objednávací kupon naleznete jako obvykle na straně 48.

Pro ty, kdo katalog ještě nemají a chtěli by si jej objednat, přinášíme malou ukázkou z jeho obsahu.

1925

68

1925, 7. 3. 75. narozeniny TGM (rytina)

M. Svabinský; J. Goldschmidt; OTp nebo OTp; Rž 13 3/4 nebo Rž 9 3/4; papír bílý s průsvitkou (P1-8 nebo P5-8) nebo bez průsvitky; lep hladký nebo s pruhy. Postupnými upravami rytiny vznikl i jednotlivých hodnot různý počet typů (7 u 1 Kč, 2 u 2 Kč, 3 u 3 Kč a 1 typ u 5 Kč), které mají samostatná katalogová čísla.

Cena (*) = 30 % z ceny *

I. typ

OTp; Rž 13 3/4; papír s průsvitkou (P1 - P8); rozměr obrazu užky (19,2 x 23 mm, P1 - P4) nebo šířky (19,8 x 22,4 mm, P5 - P8).

Průsvitka:

nejlevnější varianta

190 1 Kč červená

3.000

1.700

40

191 2 Kč modrá

4.000

2.300

180

192 3 Kč hnědá

15.000

10.000

200

193 5 Kč zelená

200

80

10

Řada (4)

22.000

14.000

430

A - svislá

50

15

1

B - vodorovná

75

25

2

II. typ

OTp; Rž 13 3/4; papír s průsvitkou (P5 - P8).

Nejlevnější varianta průsvitky

194 1 Kč červená

2.000

850

10

195 2 Kč modrá

200

60

3

a) kartonový papír

2.000

1.000

20

196 3 Kč hnědá

350

110

3

Řada (3)

2.500

1.000

15

195 © se svislou průsvitkou - cena P1 - 40.000, P2 - 60.000, P3 - 80.000, P4 - 50.000 Kč. Vyskytly se © známky 195 s Rž 10 rozměru cca 9 3/4, jehož původ není dosud objasněn. Exemply (ověřené Gibert) byly prodány za 10.000 až 15.000 Kč.

Data vydání: 7. 3. 1925 (190 - 193), u ostatních podle zřetelné známky v poštovním provozu: 194 - srpen 1925, 195 - říjen 1925, 196 - červenec 1925, 197 - září 1925, 198 - prosinec 1925, 199 - srpen 1925, 200 - září 1925, 201 - červenec 1926, 203 - červenec 1927.

Platnost: 190, 194, 197, 199 - 203 do 15.3.1937; 191, 193, 195, 196, 198 do 15. 8. 1928.

Náklad (včetně ostatních náklad některých hodnot dohromady):

190 + 194 + 197

58 100 000

191 + 195

34 000 000

192 + 196 + 198

17 800 000

193 + 200 + 201

311 000 000

202 + 203

61 800 000

III. typ

OTp; Rž 13 3/4, papír s průsvitkou (P5 - P8).

Nejlevnější varianta průsvitky

197 1 Kč červená

250

80

1

198 3 Kč hnědá

300

100

1

Č. 197 se výjimečně vyskytuje bez průsvitky - cena © 25. 000 Kč.

IV. typ

OTp; Rž 9 3/4, papír s průsvitkou (P5 - P8); lep bez pruhy nebo s pruhy.

Nejlevnější varianta průsvitky

199 1 Kč červená x) bez pruhy v lepu

120

40

1

y) s pruhy v lepu

500

150

30

V. typ

OTp; Rž 9 3/4, papír s průsvitkou (P5 - P8).

Nejlevnější varianta průsvitky

200 1 Kč červená

100

35

1

Znamky na silném papíru - cena *** + 100 % (min. 300), © a 10 Kč.

VI. typ

OTp; Rž 9 3/4, 201 - papír s průsvitkou (P5 - P8); 202 - bez průsvitky.

Nejlevnější varianta

201 1 Kč červená - s průsvitkou

60

20

1

a) prosvižající papír

1.500

900

15

202 1 Kč červená - bez průsvitky

250

80

5

a) tlustý papír

500

200

20

VII. typ

OTp; Rž 9 3/4, 203 - papír bez průsvitky, 0203 - s průsvitkou (P8).

203 1 Kč červená - bez průsvitky

80

25

1

x) bez pruhy v lepu

80

25

1

y) s pruhy v lepu

100

30

1

0203 1 Kč červená - s průsvitkou P8

60.000

40.000

1

První odborné ohlasy

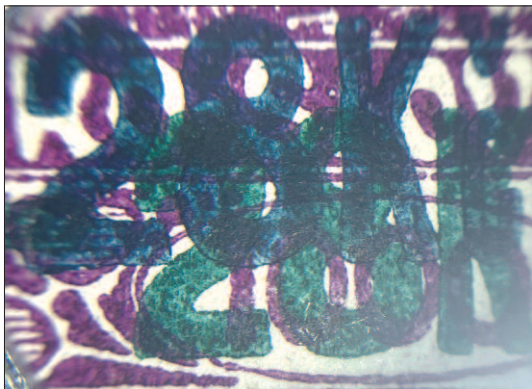
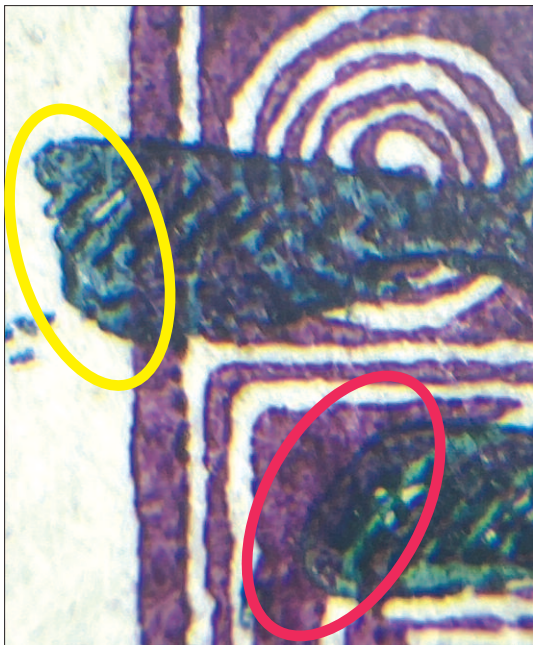
Na konci textu na poslední straně obálky každého katalogu tradičně píšu, že uvítáme náměty a připomínky čtenářů. Vzápětí po vydání tohoto nejnovějšího se ozvali znalci Marek Vrba, Václav Káňa a Petr Folprecht, a taky obchodník Filip Beneš, s konkrétními podněty, co by bylo dobré do příštího vydání doplnit. Jde o zajímavá témata, a tak jsem se rozhodl na nic nečekat a alespoň s některými vás hned seznámím.

P. Folprecht doporučuje záznam emisí Doplatní 1922 a SO 1920 (v obou případech mu jde o Hradčany) zpřesnit o uvedení jednotlivých **tiskových desek**, podobně jako je tomu u záznamu Hradčan. To je jistě dobrá připomínka, i u těchto dvou vydání v zadní části katalogu existují v tomto směru výrazné cenové rozdíly, a to nejen u vydaných známek, ale i u známek nevydaných a u zkusmých tisků (obojí se týká zejména SO 1920). Připomínku P. Folprechta tedy vítáme a pokusíme se jí v dalším vydání katalogu vyhovět.

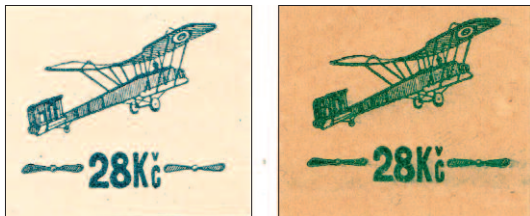
Na potřebu zpřesnit údaje o **podobě papíru** u jednotlivých nákladů Hradčan, zejména u dotisku pro letecké, upozornil V. Káňa, který o tom do Filatelie už chystá článek. I to je téma, kterým bychom se při přípravě dalšího vydání katalogu mohli zabývat.

Filip Beneš upozornil na různé **odstíny barev přetisků** Pošta československá 1919, Letecké 1920, SO 1920 i některých dalších, které by v katalogu rovněž měly být zahrnuty. Dokládá to na vzácné známce z nabídky svého e-shopu, Letecké 28 Kč/1000 h Hradčany s dvojitým přetiskem, přičemž každý z obou má jiný odstín barvy - modrozelený a zelený.

Na detailu nové nominální hodnoty vidíme, že skutečně jde o dva výrazně odlišné barevné odstíny, přičemž tmavší - modrozelený leží na světlejším - zeleném. Oba tyto odstíny se vyskytují i na standardních známkách s jedním přetiskem. Dvojitý přetisk na vyobrazené známce přitom není důsledkem dvojího, vzápětí po sobě jdoucího dosednutí přetiskové desky, ale jde o dva různé přetisky, což lze snadno zkontrolovat podle výrazných odlišností, resp. různých deskových vad přetisků. Přesnější by tedy v tomto případě bylo použít označení „dvojitý přetisk“ namísto zavedeného „dvojitý přetisk“.

Správnost uvedeného zjištění jsem ověřil na srovnávacím materiálu a poté ji na svém materiálu doložil i znalec M. Vrba, který nám zaslal tato vyobrazení:

Dvojice zkusmých tisků přetisku, vlevo modrozelený, vpravo zelený. Stejně odstíny se vyskytují i a známkách.

Čtyřblok známek s dvojným („dvojitým“) přetiskem. Stejně jako u známky na předchozí straně je „spodní“ přetisk zelený, a „horní“ modrozelený. Část přetisků na horním okraji by mohla svědčit o tom, že jeden z přetisků byl proveden v poloze posunutě svíse minimálně o jednu řadu známek. Stálo by za zkoumání, zda přetisky obou barev pocházejí ze stejné přetiskové desky, či desek různých. Na horním okraji zadní strany se nachází obtisk jednoho z přetisků (v modrozelené barvě).

Uvedený příklad dokazuje, že i více než sto let po vydání našich prvních emisí, je na nich stále co zkoumat a výsledky takového bádání pak doplňovat do odborné literatury a katalogů. Nemusí přitom jít jen o vzácné se vyskytující známky, jako jsou ty vyobrazené, velké možnosti se nacházejí i při studiu známek běžných, jak jsem už vícekrát ukázal v článkách ve Filatelii (emise Střední státní znak 1929, T. G. Masaryk - nový portrét 1930, z těch dražších Kde domov můj? 1934, a mohli bychom uvést i další příklady).

S příznivým přijetím se setkalo zařazení vyobrazení zkusmých tisků emise TGM 1920 s oceněním. O tuto část jsme emisi obohatili na zkoušku, abychom zjistili, zda takový přístup uživatelé katalogu uvítají. Zdá se, že ano, a tak by stejným způsobem mohly být v příštím vydání vyobrazeny i zkusmé tisky dalších emisí, zejména těch knihtiskových.

Pro ty, kdo nový katalog ještě nemají, pro bližší představu vyobrazujeme ukázkou ze zmíněné kapitoly. ■

1920 TGM

54

KT 2000 h negativní obraz

OTp 2000 h úzké číslice

široké číslice

Bez hodnoty (KT)

- modrá (odstíny), modrosedá nebo hnědá	800	500	400
- ultramarinová (světlá až tmavá)	1.200	800	700
- černá (na křídovém papíru)	-	-	800
- soutisk 20 známek (celý PA list)	-	-	100.000
- velký formát 50 x 69 mm	-	-	30.000

MAKULATURA

Vícenásobné makulturní tisky v různých barvách na papíru různé jakosti a barev (*) cena á 100 Kč.

Kyslík.

o vidy. — Kyslík, oxygenium, jest prvek o mole přírodě jest volný ve vzduchu, tvoře asi $\frac{1}{5}$ atmo- sloučen s vodíkem, a to tak, že ve 100 g vody jest vodíku s 88-81 g kyslíku. Ve sloučeninách s kře-

Některé zkusmé a makulturní tisky mají zezadu nesouvisející tisk.

MEZIARŠÍ

125 h meziarší na tenkém makulturním papíru - cena 30.000 Kč.

UKÁZKY DALŠÍCH Z

KT, otisk původní rytiny Eduarda Karla v černé barvě na křídovém papíru hotový obraz - cena 15.000 Kč

KT, černotisk s vlepeným stítky 125 h, ve čtyřbloku - cena 30.000 Kč